



hkp

HAUGESUND KOMMUNALE
PENSJONSKASSE

Trygghet
for deg og
din familie

Haugesund kommunale pensjonskasse

ÅRSMELDING

2016



INNHold

Årsberetning	04
Resultatregnskap	20
Balanse	22
Kontantstrøm	25
Noter	26
Revisjonsberetning	54
Aktuarberetning	57

NØKKELTALL (TNOK)	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Arbeidsgivertilskudd	125 537	104 641	135 055	93 333	120 658	92 194	91 532	95 960
Arbeidstakertilskudd	14 599	14 156	13 933	13 364	12 360	11 535	10 991	10 574
Netto finansinntekter	125 907	61 321	103 928	114 621	105 142	18 915	106 576	137 820
Utbetalt tjenestepensjon	59 632	57 274	55 505	48 180	41 490	40 769	36 134	34 910
Utbetalt tariffytelser	21 770	19 050	15 832	15 421	17 495	18 328	17 521	15 569
Driftskostnader	8 706	9 498	9 891	8 382	7 319	6 184	5 599	6 383
Forvaltningskapital	2 225 343	2 037 757	1 929 899	1 766 080	1 600 034	1 435 856	1 379 578	1 238 067
Premiereserve	1 724 074	1 605 804	1 532 973	1 408 837	1 314 163	1 162 238	1 060 846	984 469
Premiefond	13 421	21 310	18 286	44 843	425	28 611	27 954	27 243
Tilleggsavsetninger	126 241	115 091	99 555	69 762	69 926	69 926	69 926	59 926
Kursreguleringsfond	175 224	124 412	126 580	102 453	81 597	57 068	94 781	62 582
Egenkapital	176 616	153 545	131 813	117 080	113 761	100 567	99 640	91 310
Risikoutjevningfond	14 224	13 085	2 644	0	63	63	13 332	7 723
FORHOLDSTALL								
Driftskostn. i % av premie	6,2 %	8,0 %	6,6 %	7,8 %	5,5 %	4,5 %	5,4 %	5,1 %
D.s. i % av gj.snitt forv.kap.	0,41 %	0,48 %	0,54 %	0,49 %	0,48 %	0,44 %	0,43 %	0,48 %
Bokført avkastning	3,5 %	3,5 %	4,7 %	6,0 %	5,6 %	5,1 %	5,6 %	6,4 %
Verdijustert avkastning	5,7 %	3,1 %	5,8 %	7,0 %	7,2 %	1,9 %	8,1 %	12,4 %
Verdijustert avkastning 1)	5,5 %	2,8 %	6,0 %	7,5 %	7,6 %	0,7 %	8,4 %	12,7 %
Solvensmargin	304 %	286 %	252 %	242 %	262 %	280 %	308 %	
BESTANDSTALL								
Medlemmer								
Aktive	2 359	2 195	2 354	2 364	1 942	1 846	1 813	1 810
Oppsatte med rett 2)	959	909	866	836	857	843	854	829
Oppsatte uten rett 2)	4 152	3 838	3 572	3 257	3 213	3 099		
Sum medlemmer	7 470	6 942	6 792	6 457	6 012	5 788	2 667	2 639
PENSJONISTER								
Alderspensjonister	819	771	665	601	557	518	563	538
AFP/tidligpensjonister	111	99	94	86	85	86		
Ektefellepensjonister	120	113	117	123	119	124	129	131
Barnepensjonister	14	12	9	6	6	5	5	4
Uførepensjonister	363	360	397	397	383	367	369	339
Sum pensjonister	1 427	1 355	1 282	1 190	1 134	1 097	1 066	1 012
Totalt	8 897	8 297	8 074	7 647	7 146	6 885	3 733	3 651

1) Verdijustert avkastning* inkluderer også verdiendringer i anleggsporteføljen.

2) Oppsatte med rettigheter (fripoliser) har 3 års medlems tid eller mer. Oppsatte uten rettigheter har mindre enn 3 års medlems tid.



Ansatt Karmsund Interkommunale Havnevesen IKS.



PENSJONSKASSENS FORMÅL OG STRATEGI

Målsetting

HKPs målsetting er å være et konkurransedyktig pensjonsalternativ for Haugesund kommune og virksomheter med nær tilknytning til Haugesund kommune.

HKPs målsetting er i tillegg å utbetale rett pensjon til rett person til rett tid i henhold til gjeldende regelverk. Dette skal oppnås ved høy faglig kompetanse og serviceinnstilling, god risikojustert kapitalavkastning og effektiv administrasjon.

Overordnet strategi

Haugesund kommunale pensjonskasse har følgende overordnet strategi:

Foretrukken leverandør - Pensjonskassen skal være Haugesund kommune og tilknyttede selskapers foretrukne pensjonsleverandør. HKP skal bistå virksomhetene i forhold til pensjonsfaglige spørsmål, og sørge for at de mottar relevant informasjon og bistand. HKP forplikter seg til å levere avtalte pensjonsprodukter i samsvar med inngåtte avtaler og gjeldende regler til rett tid og med rimelig bruk av ressurser.

Nær og tilgjengelig - HKP skal være tilgjengelig og sette medlemmene i fokus ved å tilby profesjonell og personlig veiledning. HKP skal sikre at medlemmenes rettigheter blir ivaretatt.

Konkurransedyktig avkastning - HKP skal forvalte pensjonskassens midler på en enkel, oversiktlig og sikker måte for å oppnå konkurransedyktig avkastning. HKP sin risikoeksponering skal være i samsvar med pensjonskassens tåleevne og styrets vedtatte retningslinjer.

Balansert risiko - HKP skal til enhver tid ha oversikt over sin risikoeksponering og utnytte risiko-bærende evne for å oppnå høy avkastning. Egenkapitalen og reservekapitalen må være høy slik at arbeidsgivers tilskudd til pensjon blir lavest mulig over tid.

Styrets fastsatte risikomål skal ivareta ønske om høy risikojustert avkastning og ønske om å gi arbeidsgiverne lavest mulig tilskudd til pensjon over tid.

Høy kompetanse og kvalitet - HKPs ansatte skal ha høy kompetanse og kvalitet på sin tjeneste for å ivareta arbeidsgiverne og medlemmene. Pensjonskassens rådgivere er pensjonskassens viktigste fortrinn når det gjelder å ivareta medlemmenes interesser.

VIRKSOMHETEN

HKP

Haugesund kommunale pensjonskasse (HKP) ble opprettet i 1919 av Haugesund bystyre og har som formål å yte pensjoner til medlemmene og andre pensjonsberettigede i henhold til gjeldende regelverk.

Pensjonskassen er en selvstendig juridisk enhet og er underlagt de samme regelverk som gjelder for finans- og forsikringsbransjen. Midlene holdes adskilt fra kommunen og de andre virksomhetene som har pensjonsordning i HKP. Pensjonskassen sin formue eller inntekt kan ikke under noen omstendighet tilfalle kommunen eller de andre virksomhetene. Pensjonskassen står under tilsyn av Finanstilsynet.

HKP er pliktig pensjonsordning for ansatte i Haugesund kommune, med unntak av sykepleiere som har lovpålagt pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse KLP, og undervisningspersonale som har lovpålagt medlemskap i Statens pensjonskasse SPK.

HKP tilbyr også pensjonsordning til virksomheter med nær tilknytning til Haugesund kommune. I 2016 hadde følgende virksomheter pensjonsordning i HKP i tillegg til Haugesund kommune:

- Kirkelig Fellesråd i Haugesund
- Haugesund kommunale pensjonskasse
- Haugesund Kultur & Festivalutvikling KF
- Haugaland Vekst IKS
- Haugesund Parkering Drift AS
- Karmsund Interkommunale Havnevesen IKS
- Uni-K AS
- Stiftelsen Haugesjøen

Konsesjon

HKP har konsesjon av Finanstilsynet til å drive virksomhet som kommunal pensjonskasse.

Ledelse

Styret er pensjonskassens øverste organ. Styret består av fem medlemmer. To kvinner og tre menn. Det er valgt fem vararepresentanter. Tre av medlemmene og tre av vararepresentantene er oppnevnt av kommunestyret. To av styremedlemmene og to av vararepresentantene er oppnevnt av medlemmene, utpekt av arbeidstakerorganisasjonene.

Det er avholdt ni styremøter i 2016. Styret har behandlet 42 ordinære saker og det er lagt frem 25 referatsaker.

Administrasjon

Administrasjonen har bestått av fem heltidsansatte.

Alle pensjonskassens funksjoner er adskilt fra kommunens virksomhet. Pensjonskassens midler holdes adskilt fra kommunens, og pensjonskassen hefter ikke for kommunens forpliktelser. HKP dekker egne kostnader til drift og forvaltning.

Administrasjonskostnadene i pensjonskassen er også i 2016 redusert i forhold til året før. Det er resultat av kontinuerlig fokus på kostnader. Pensjonskassen beregner alle pensjoner selv. Vi har og ansvar for lønn, pensjonsutbetalinger, regnskapsføring og forvaltning internt. Vi mener at vi kan yte bedre service både til medlemmene og sponsorene ved å ha kompetansen internt.

Regnskapet er avlagt etter regnskapsloven med Forskrift av 20.12.2011 med oppdatering fra 01.01.2016 om Årsregnskap for pensjonsforetak.

Pensjonskassens revisor er Deloitte Statsautoriserte Revisorer AS. Ansvarshavende aktuar og forsikringsteknisk rådgiver er Arnfinn Osmundsvaag, KLP Forsikringstjenester AS. For pensjons-



Fra venstre: Siri Vikse, Gerd Lillian Skaar, Monica Landa, Heidi Sunde og Unni Bakken Nilsen.

Oppnevnt av bystyret

Styrets leder

Edvard Ringen jr.
(uavhengig medlem)

Styrets nestleder

Sølvi Fredsvik Hillestad (FrP)
Astri Furumo (Ap)

Utpekt av arbeidstakerorganisasjonene

Kåre Johannesen
Anders Agdestein

Varamedlem

1. Johanne Øveraas (AP)
2. Elisabeth H. Skagerlind (H)
3. Øyvind Lie (uavhengig varamedlem)

1. Gisle Stødle
2. Anne Britt Rossehaug



Ansatte ved Haugesund Billedgalleri.

systemet KOMPAS har pensjonskassen egen avtale med Gabler. HKP hører under Finanstilsynets tilsynsområde. Trygderetten er ankeinstans for pensjonsfaglige vedtak.

HKP er medlem av Pensjonskasseforeningen, KS bedrift og Haugaland Næringsforening. Spesialist i allmennmedisin Tom Strømsnes ved Haugesund Medisinske Senter er HKPs kontrollege. HKP kjøper finansielle rådgivningstjenester, stresstest,

risikoanalyser og overvåkingstjenester fra Mercer. HKP har dekket katastrofereassurans i Chaucer syndicate CSL at Lloyd's.

Arbeidsmiljø

Arbeidsmiljøet er godt. Det er ikke registrert skader eller ulykker i 2016. Sykefraværet er ubetydelig. I administrasjonen er alle kvinner.



Det ytre miljø

Pensjonskassens virksomhet er av en slik art at det ikke forurensrer ytre miljø. Miljø er et av kriteriene når HKP vurderer sine finansielle plasseringer. Pensjonskassen ber eksterne forvaltere om SRI screening i tråd med NBIM (Norges Bank) sin SRI policy (SRI – Socially Responsible Investing, SRI benevnes også som bærekraftig, ansvarlig, sosialt bevisst og etisk investering).

Fortsatt drift

Regnskapet for 2016 er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Styret bekrefter at denne forutsetningen er til stede.

Styret vurderer pensjonskassens økonomiske situasjon som god, og årets driftsresultat som akseptabelt, markeds- og bestandsutviklingen tatt i betraktning.

FORSIKRINGS- VIRKSOMHETEN

Pensjonsytelsene

HKP leverer offentlig tjenstepensjon. Pensjonsordningen i kommunal sektor er tariffestet og vedtektene finnes i vedlegg 5 i Hovedtariffavtalen. Det er bruttoordning med fast ytelsesplan og med garantert ytelse på 66% av pensjonsgrunnlaget ved 30 års opptjeningsstid. Garantien gjelder for samlet opptjening fra NAV og tjenstepensjonsordningen. Ved fratreden uten direkte overgang til løpende pensjon gir 3 års medlemskap eller mer rett til fremtidig pensjon.

Tjenstepensjonsytelsene er alders-, uføre- og etterlattepensjon. Etterlattepensjonsytelsene og uføreytelsene er nettoytelser, mens aldersytelsene er bruttoordninger. Tjenstepensjonene reguleres som folketrygdytelsene og levealderjusteres fra 67 år.

HKP er medlem av overføringsavtalen med SPK, KLP og de andre pensjonsordningene i offentlig sektor. Avtalen sikrer at medlemmene ikke taper på å opptjene pensjonsrettigheter i flere pensjonsordninger i offentlig sektor. Overføringsavtalen har også etablert sikringsordning for opptjente pensjonsrettigheter hos arbeidsgivere som opphører.

Avtalefestet pensjon (AFP) er en tariffbestemt ytelse som administreres av HKP på vegne av arbeidsgiverne. Siden den enkelte selv kan velge om de vil ta ut AFP eller ikke, er ytelsen ikke forsikringsbar. AFP beregnes og utbetales av HKP, mot kvartalsvis refusjon fra arbeidsgiverne.

AFP i offentlig sektor videreføres i det alt vesentlige som før pensjonsreformen, både mht. opptjening og vilkår for utbetaling. Ytelsen levealderjusteres ikke. Pensjoner under utbetaling reguleres som øvrige trygde- og pensjonsytelser.

Premier

Arbeidsgivertilskuddet i 2016 var 10,1 %. Det samme som 2015. Innbetalt arbeidsgiverpremie i 2016 var MNOK 126,0 mot MNOK 104,6 i 2015. Forskjellen skyldes i hovedsak høyere reguleringspremie i 2016. Reguleringspremien i 2016 var MNOK 49 mot MNOK 34 i 2015. For lite innkrevd reguleringspremie på MNOK 1 for 2016 blir dekket av premiefondet.

Tilskuddet til «ikke-forsikringsbare ytelser» var satt MNOK 1,5 for høyt. For mye innkrevd tilføres premiefondet.

Medlemstall

Oversikt over medlemstallendringene fremgår av nøkkeltaloversikten på side 3. Årsaken til en forholdsvis stor økning i antall aktive i 2013 følger av arbeidsrettsdommen i juni 2013 som førte til at alle tilsatte hos sponsorene skal innmeldes i pensjonsordningen, uansett hvor mye eller lite de arbeider.

Antall medlemmer stiger jevnt. Fra 2015 til 2016 er økningen 7,2 %. Antall alderspensjonister økte i 2016 med 6,2 %, mens antall AFP pensjonister økte forholdsmessig mest med 12,1 %. Uførepensjoner holder seg stabilt på 363 stk.

Det er utbetalingene til alderspensjonene og AFP som står for storparten av økningen i forsikringsutbetalingene.

Antallet ansatte som har tatt ut AFP i 2016 er langt høyere enn året før, og utbetalt beløp har steget med 14 %. Økningen i beløp er noe høyere enn økningen i antall. AFP uttaket har de siste årene økt betydelig.



Fra Bjørgene Sykehjem.

FINANS- VIRKSOMHETEN

HKPs forvaltningskapital er ved årsskiftet MNOK 2 225,3 som er en økning på MNOK 187,6 i forhold til 2015.

Forvaltningskapitalen er i samsvar med regnskapsforskriften delt i en kollektivportefølje og en selskapsportefølje. De to porteføljene forvaltes sammen.

Kollektivporteføljen utgjør 92,26 % av den samlede forvaltningskapitalen, og tilsvarer de forsikringsmessige avsetningene (premiereserve, tilleggsavsetninger, premiefond og risikoutjevningss-fond) sammen med porteføljespesifikke fordringer. Selskapsporteføljen på 7,74 % tilsvarer kassens egenkapital (innbetalt og opptjent) samt gjeld og porteføljespesifikke fordringer. Fordelingen de to porteføljene imellom har ikke endret seg vesentlig de siste årene.

Finansmarkedene i 2016

Finansmarkedet i 2016:

Historisk lave rentenivåer, mange mener rentebunnen er nådd.

- Kina-uro
- Lange renter stiger
- God avkastning i aksjemarkedet
- Brexit
- Trump ble ny president i USA
- Oljeprisen bunnet ut på \$28, har steget gjennom hele 2016
- Overopphetet norsk boligmarked

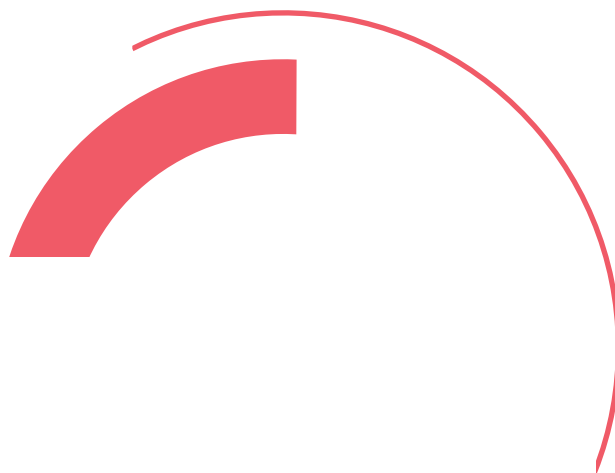
2016 oppsummeres som overraskelsesens år. Øverst på listen finner vi Storbritannias farvel til EU, og valget av Trump som president i USA. Samtidig økte forskjellene på verdens børser.

Globale aksjer målt ved MSCI World fikk en avkastning på 9,0% i 2016 dersom man ser bort fra endringer i valuta. Siden norske kroner styrket seg 2,2 %, 5,5 % og 18,8 % mot henholdsvis dollar, euro og det britiske pundet ble avkastningen for en norsk investor 5,2 %. MSCI Emerging Markets i norske kroner fikk en avkastning på 8.8%. Globalt var også finans- og energiaksjer godt representert blant vinnerne.

Etter en lang nedtur, hvor oljeprisen var innom 20-tallet i begynnelsen av 2016, steg oljeprisen til slutt over 50% i løpet av 2016 til 56,8 dollar per fat. Etter flere feilede forsøk på samarbeid om produksjonskutt kom OPEC til en avtale i november. Dette var en av faktorene som løftet Oslo Børs i løpet av året til en avkastning på solide 12,1%.

Rentemarkedet fortjener like stor oppmerksomhet som aksjemarkedet når man oppsummerer 2016. Til tross for lave rentenivåer ved inngangen av året, viste trygge obligasjoner seg å gi en god diversifisering og positiv avkastning i den turbulente perioden. Frem til og med Brexit hadde man over 7 % avkastning i globale statsobligasjoner. Etter sommeren, da den største usikkerheten hadde dempet seg, begynte rentene å stige og obligasjoner å falle i verdi. Sammen med mindre frykt var det allerede da tiltagende tegn til inflasjon og bedre vekstutsikter. Som vi vet ble dette ytterligere forsterket etter Trump sin seier i presidentvalget, hvor spesielt inflasjonsforventningene fikk seg et ytterligere løft med bakgrunn i potensielle infrastrukturinvesteringer, skattelett og nye handelsbarrierer.

I tillegg fikk man ytterligere en renteheving fra den amerikanske sentralbanken. Som man kan lese av dette var det amerikanske renter som steg mest i



løpet av høsten, men det trakk også med seg andre rentemarkeder – blant annet Norge. Globale statsobligasjoner valutasikret til norske kroner endte derfor året med en avkastning på 3,72 %. Norske renter, over hele rentekurven, økte noe gjennom året. Norske statsobligasjoner fikk derfor en avkastning på 0,44 %. Kredittobligasjoner fikk et godt år hvor global investment grade leverte 6,08 % og global høyrente hele 15,36%. Til tross for mange restruktureringer og mislighold leverte også det norske høyrentemarkedet god avkastning med 6,82 %.

Inflasjonen i USA har vært stigende gjennom hele 2016. Trump heller mer bensin på bålet med sine ekspansive tiltak som har én ting til felles: De er inflasjonsdrivende og gir stigende lange renter. Kredittspreadene holdes nede av offensive sentralbanker. ECBs støttekjøp av selskapsobligasjoner trakk internasjonale kredittspreader kraftig inn i 2016. Tilsvarende bevegelse så vi i det norske markedet, men hjemme stabiliserte spreadene seg på et høyere nivå. Helt i slutten av 2016 signaliserte ECB en endring i støttekjøpsprogrammet. Med ett ble «Tapering» (nedskalering av støttekjøpene) høyaktuelt. Det vil gi stigende renter og stigende kredittspreader.

Avkastningstall HKP

HKP fikk 5,7 % verdijustert avkastning i 2016. Tilsvarende tall i 2015 var 3,1 %. HKP valutasikrer rundt 90 % av den utenlandske aksjeporteføljen og 100 % av den utenlandske obligasjonsporteføljen. Når kronen styrker seg slik den har gjort i 2016 vil vår utenlandske aksjeportefølje få med seg avkastningseffekten ved omgjøring fra utenlands valuta til NOK. Hvordan de enkelte

aktivaklassene har utviklet seg i løpet av året fremgår nedenfor.

Eiendom

HKP har ved årsskiftet MNOK 438,9 investert i eiendom, tilsvarende 19,8 % av forvaltningskapitalen. Eiendomsporteføljen er delt i to like deler, en lokal eid del og en del investert i eiendomsfond.

Den lokale eiendomsporteføljen består av 6 eiendommer i Haugesund; 3 kontorbygg (Kirkegt. 85, Skåregt. 101 og Skåregt. 103) og 3 omsorgsboligheter (tilknyttet Udland, Bjørgene og Havnaberg omsorgssentre). Alle eiendommene er leid ut til Haugesund kommune. De tre kontoreiendommene har leiekontrakter som løper til 2023, og de to omsorgsbolighetene Udland og Bjørgene har leiekontrakter til 2031, mens Havnaberg har leiekontrakt som løper til 2034.

Den lokale porteføljen gav 7,0 % avkastning i 2016. Avkastningen kommer i hovedsak fra leieinntekter. Verdijusteringen av eiendommene var MNOK 3,8 for 2016. Resterende eiendomsfondsportefølje består av tre eiendomsfond, et forvaltet av DNB, et av Storebrand og et av Aberdeen. Storebrand sitt eiendomsfond gav 10,3 % mens Aberdeen gav 8,2 % og DNB Scand. Prop-Fund ga 6,2 %. Totalt avkastning i eiendomsporteføljen i 2016 er 7,5 %.

I Investeringsinstruksen har styret vedtatt å investere 20 % i eiendom. Pr. 31.12.2016 har HKP investert 19,8 % i eiendom.

Aksjer

HKPs aksjeportefølje var ved årsskiftet MNOK 585 tilsvarende 26,3 % av forvaltningskapitalen.

Den samlede aksjeporteføljen skal utgjøre 30 % av forvaltningskapitalen, med 5 % i Norge og 25 % i utlandet. Aksjeandelen ble besluttet økt fra 22 % til 30 % i 2016. Tilpasningen til revidert strategi skal implementeres over 1 år og vil nås i juni 2017.

Ved årsskiftet utgjorde den norske aksjeporteføljen MNOK 167 tilsvarende 7,5 % av forvaltningskapitalen. Den består av DNB Norge IV, og Danske Invest Norge som er forholdsvis brede norske fond og et noe smalere forvaltet balansert fond-Alfred Berg Gambak. Samlet avkastning på den norske aksjeporteføljen i 2016 var 16,7 %. Referanseindeksen for norske fond var i 2016 11,5 %. Vår sammensetning ga 5,2 % i meravkastning.

Den utenlandske aksjeporteføljen var ved årsskiftet på MNOK 617 tilsvarende 18,8 % av forvaltningskapitalen. Den utenlandske aksjeporteføljen er delt i 3 delpor­teføljer: Den indek­snære andelen utgjør MNOK 109,3 og er plassert i 2 KLP-forvaltet indek­snære fond. Vekstmarked­sandelen på MNOK 34,1 er plassert i Holberg Rurik. Den siste delen brede globale aksjefond på MNOK 274,4 er investert i følgende brede globale fond; Baillie Gifford, Skagen Global, DNB Global IV, Ardevora og Quoniam Global Equities MinRisk.

Samlet avkastning for den utenlandske aksjeporteføljen i 2016 var 6,7 % mot referanseindeksen på 6,0 %.

HKP valutasikrer den usikrede utenlandske aksjeporteføljen. Pt. er sikringen på rundt 90 % på totalporteføljen. Kronen styrket seg i 2016 og med det økte den avkastningen på globale aksjer med 1,5 % i 2016.

Obligasjoner

Obligasjonsporteføljen var ved årsskiftet på MNOK 1 162,2 tilsvarende 52,4 % av forvaltningskapitalen. Samlet normalportefølje i gjeldene Investeringsinstruks er 48 %. Noe høy allokering i forhold til vedtatt normalportefølje følger av nedjustering av allokering til obligasjoner som skal implemen-

teres over 1 år. Obligasjonsporteføljen er delt i 3 delpor­teføljer.

Hold-til-forfallsporteføljen var på MNOK 182,6, noe som utgjør 8,2 % av forvaltningskapitalen. Det er 1,8 % under normalporteføljen. Grunnen til at hold-til-forfallsporteføljen utgjør en mindre andel av forvaltningskapitalen de siste årene, er at vi ikke har funnet det forsvarlig å kjøpe nye anleggsobligasjoner på dagens rentenivå. Denne delpor­teføljen ga 2,0 % avkastning i 2016.

Den norske omløpsobligasjonsporteføljen er på MNOK 646,9, noe som utgjør 29,2 % av forvaltningskapitalen. Porteføljen består av en diskresjonær portefølje på MNOK 403,4 og 2 norske rentefond, DNB Kredittobligasjon på MNOK 106,5 og Obligasjon (III) på MNOK 137,1. Samlet avkastning på den norske obligasjonsporteføljen var 3,0 % i 2016.

Den utenlandske obligasjonsporteføljen var ved årsskiftet på MNOK 332,7 og utgjorde 15 % av forvaltningskapitalen. Den består av 3 rentefond, Alfred Berg Nordic IG, Pimco globale renter og Quoniam globale rente. Samlet avkastning på den globale obligasjonsporteføljen var 3,0 % i 2016.

Rådgivning, overvåking og risikostyring

HKP bruker Mercer som rådgiver. Det foretas løpende stresstester og risikoanalyser for å følge risikoeksponeringen kassen har. HKP følger Finanstilsynets anbefalinger og rapporterer kvartalsvis til styret på beregnede stresstesttap i henhold til bufferfondkapital.

I en kort periode, som resultat av styrets endringer i investeringsinstruksen, hadde HKP for høy eksponering mot norske obligasjoner og for lite eksponering mot globale obligasjoner. Forøvrig har man ikke registrert brudd på investeringsinstruksens rammer i løpet av kalenderåret.

Avsetninger og resultatdisponering

Årets pliktige avsetninger er i samsvar med aktuariens forsikringstekniske beregning.

Årets resultat:

I 1000 KR	2016
RENTERESULTATAT	
Finansinntekter iht regskap	117 394
Pliktig rente premiereserve	44 149
Pliktig rente premiefond	160
Renteresultat	73 085
Til kursreguleringsfond	50 812
Realisert renteresultat	22 273
ADMINISTRASJONSRESULTAT	
Samlet premie til administrasjon	14 287
Herav til administrasjonspremie	4 337
Faktiske omkostninger	9 159
Administrasjonsresultat	791
RISIKORESULTAT	
Risikoresultat	2 278

Årets avsetninger:

I 1000 KR	2016	2015	2014	2013
RESULTATELEMENTER				
Renteresultat	22 273	13 618	54 463	66 036
Risikoresultat	2 278	65 883	5 287	-7 690
Administrasjonsresultat	791	764	-226	1 008
DISPONERINGER/AVSETNINGER				
Til/ fra kursreguleringsfond	50 812	-2 167	24 127	21 117
Til tilleggsavsetninger	11 150	15 536	29 793	
Til risikoutjevningfond	1 139	10 441	2 644	-63
Til premireserve av risikoresultat		45 000		
Til/ fra opptjent Egenkapital	12 569	5 982	-4 785	3 319
Til oppreservering				6 506



Ansatt ved Haugesjøen.

Risikoresultat og Risikoutjevsningsfond (RUF)

Risikoresultatet fremkommer som følge av at dødelighet og uførhet i 2016 avviker fra det som er forutsatt i premietariffen. For 2016 ble risikoresultatet positivt med MNOK 2,3.

Risikoutjevsningsfondet inngår som en del av kassens egenkapital og representerer pensjonskassens resultat på forsikringsrisiko. HKPs strategi er til enhver tid å sette av maksimalt til RUF.

Maksimal årlig avsetning til RUF er 50 % av risikoresultatet. I henhold til forsikringsvirksomhetsloven kan pensjonskassen disponere inntil 50 % av risikoresultatet inntil fondet når sin maks grense på 150 % av risikopremien. Etter årets disponeringer har HKP et risikoutjevsningsfond på MNOK 14,3.

Administrasjonsresultat, rentegaranti- premie og overføring til opptjent egenkapital

Overføring til opptjent egenkapital er på totalt MNOK 9,4 inkludert et administrasjonsresultat på MNOK 0,7 og rentegarantipremie på MNOK 3,2.

Renteresultat og overføringer til tilleggsavsetninger og premiefond

Renteresultatet ble MNOK 73,1 og realisert renteresultat MNOK 22,3.

Renteresultatet er fordelt med MNOK 11,2 til tilleggsavsetninger og MNOK 11,1 til premiefond. Det er og overført TNOK 160 i pliktig rente til premiefondet.

Styret reviderte bufferfondsstrategien våren 2016. Strategien er å maksimere avsetningen i årsoppgjøret inntil tilleggsavsetningene utgjør 95 % av maksimal grense.

Årets pliktige renter til premiereserven utgjorde MNOK 44,1, rente til premiefond utgjorde MNOK 0,2. Avsetning til administrasjonsreserve utgjorde MNOK 4,3 og til IBRN-avsetning MNOK 4,3.

Tilleggsavsetningene kan maksimalt utgjøre 12 % av premiereserven på kontraktsnivå. Vi har de senere årene bygget mye tilleggsreserve og har nå rundt 3 års garantert rente på tilleggsavsetningene. For 2016 er det satt av MNOK 11,2 til tilleggsavsetninger.



Beregningsforutsetninger

Følgende er lagt til grunn for aktuarens forsikringstekniske oppgjør:

- Justert K-2013-tariffen
- Uføreeerfaringene i uføretariffen (KFSU2015)
- Uføreårene 2011-2013 i pensjonskasser med KLP FS som aktuar.

Grunnlagsrente 2016 er 2,0 %. Grunnlagsrenter er på 3,0 % for opptjening før 2012, og deretter 2,5 % frem til og med 2014. Fra 1.1.2015 er grunnlagsrenten 2 %. Snittet for grunnlagsrenten er på 2,60 %.

- Diskonteringsrente på 2,6 %
- Lønnsvekst 2,5 %
- G- regulering på 2,25 %
- Pensjonsregulering på 1,24 %
- Forventet avkastning 3,6 %

Soliditet og risikostyring

HKP har en særdeles god bufferkapitalsituasjon ved utgangen av 2016 med en bufferkapitalutnyttelse på 74 % etter stresstest, noe som tilsvarer en dekningsgrad på 135,5 %. HKP har pr

31.12.2016 en beregnet risiko på MNOK 410,66 og en bufferkapital på MNOK 556,98. Kollektivporteføljens andel av kursreguleringsfondet er økt fra MNOK 124,4 i 2015 til MNOK 175,2 i 2016. Tilleggsavsetningene er økt med MNOK 11,2 til MNOK 126,2. Risikoutjevningfondet har økt med MNOK 1,1 til MNOK 14,2. Solvensmarginen er 303,5 % som er noe høyere enn 2015 (285,5 %).

Driftskostnader

HKP har en klar ambisjon om å drive kostnads-effektivt. Totale driftskostnader er ytterligere redusert i 2016. Driftskostnadene er redusert med MNOK 0,79 til MNOK 8,7 (MNOK 9,2 inkludert forvaltningskostnader). Driftskostnadene var i 2015 MNOK 9,5. Målt i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital er reduksjonen på 0,09 %, fra 0,48 % til 0,39 %, noe som er det laveste driftsnivå i forhold til forvaltningskapitalen de 10 siste årene. Reduksjonen skyldes kostnadskutt på driftskostnader og strekt fokus på forvaltningskostnader.



FREMTIDSUTSIKTER

Styret og administrasjonen vil i tiden framover fortsette sitt arbeid med å videreutvikle HKP. HKP skal være den foretrukne pensjonsleverandøren for arbeidsgivere som har ytelsesordning for sine ansatte på Haugalandet. HKP skal være en konkurransedyktig ordning til beste for medlemmer, pensjonister og arbeidsgivere. Vi har som mål å ha konkurransedyktig avkastning og høy faglig kompetanse. Våre medlemmer og arbeidsgivere skal oppleve at vi yter god service med kvalitet i alle ledd. Vi vil jobbe videre med gode møteplasser for både arbeidsgivere og medlemmer og for at medlemmene skal bli bedre kjent med oss som pensjonsleverandør.

Det er fremdeles en del uklarheter i kjølvannet av pensjonsreformen fra 2011. Samordningsreglene for årskullene fra 1954 til 1962, som både skal ha beregninger etter ny modernisert folketrygd og gammel folketrygd, foreligger ikke enda. Uavklarte samordningsregler byr på utfordringer ved serviceberegninger til denne gruppen. Det er stadige endringer i rammebetingelsene, Solvens II, pensjonsregelverket, samt flere overgangsregler. Det skal foretas etteroppgjør på flere av ytelsene. Dette er utfordrende for oss, og kompleksiteten og arbeidsmengden øker. HKP har den nødvendige og tilstrekkelige kompetansen til å møte disse utfordringene.

Fra og med 2016 har vi fått nye kapitaldekningskrav, noe som utfordrer vårt mål om å gi god avkastning på pensjonsmidlene da de nye kravene krever enda høyere egenkapital og med det høy bufferkapital. En god soliditet er avgjørende for pensjonskassen. For å sikre at HKP har handlefri-

het har styret vedtatt en bufferfondsstrategi som har som målsetting å styrke de viktigste finansielle bufferne, kursreguleringsfondet og tilleggsavsetninger. Styret har og vedtatt å kalle inn årlig egenkapital på 0,6 % av premiereserven, for å ha tilstrekkelig egenkapital til å imøtekomme forventet vekst i pensjonskassens pensjonsmidler. Finansmarkedet bærer preg av stor volatilitet, og svært lave renter er og med på å fordre større krav til både vår aktiva-allokering og våre forvaltere for å kunne oppnå tilstrekkelig avkastning og oppnå mer enn garantert rente.

Det er fremdeles stort fokus på kommunesammenslåing og påtrykk for ny offentlig pensjonsordning. I den forbindelse må de selvstendige pensjonskassene møte disse utfordringene, tilpasse produktet og møte en eventuell konkurranse fra andre tilbydere. Lokalt er det vedtatt at vi skal ha interkommunalt brannsamarbeid. Vi må her være på banen og tilby vår kompetanse og produkt hensyntatt eksisterende forsikringsmasse.

Informasjon er viktig, både til medlemmene og til virksomhetene som har pensjonsordning hos oss. Dagens og fremtidens pensjonister søker nettbasert informasjon. HKP vil jobbe videre med fokus på god og tilgjengelig informasjon for både arbeidsgivere og medlemmer.

Styret mener at HKP er en økonomisk robust pensjonskasse med gode buffere og god risikostrategi. Dette gir et godt grunnlag for å håndtere de usikkerheter som ligger i fremtidsutsiktene på en god måte.

HAUGESUND, 27. MARS 2017



Edvard Ringen jr.
Styreleder



Sølvi Fredsvik Hillestad
Nestleder



Astri Furumo
Styremedlem



Kåre Johannesen
Styremedlem



Anders Agdestein
Styremedlem



Heidi Sunde
Adm. dir.

RESULTATREGNSKAP

TEKNISK REGNSKAP	NOTE	REGNSKAP 2016	REGNSKAP 2015
Premieinntekter			
Forfalt premie, brutto	1	140 136 183	118 796 549
Avgitte gjenforsikringspremier		-45 316	
Sum premieinntekter for egen regning		140 090 867	118 796 549
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	2	36 783 579	44 796 169
Netto driftsinntekt fra eiendom	3	14 699 659	10 925 775
Verdiendringer på investeringer	4	50 811 954	-2 167 417
Realisert gevinst og tap på investeringer	5	15 098 857	4 027 516
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		117 394 049	57 582 043
Andre forsikringsrelaterte inntekter	19	480 126	768 585
Pensjoner			
Utbetalte pensjoner	6	-60 571 388	-57 460 956
Endring i IBNR-avsetning (tidligere erstatningsreserve)	7		-7 777
Overføring av premiereserve, tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond til andre forsikringsselskaper/pensjonskasser			
Sum pensjoner		-60 571 388	-57 468 733
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser			
Endring i premiereserve	7	-108 620 498	-72 830 966
Endring i tilleggsavsetninger	7	-11 150 000	-15 535 830
Endring i kursreguleringsfond	4	-50 811 954	2 167 416
Endring i premiefond	7	-160 001	-254 642
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser		-170 742 453	-86 454 022
Midler tilordnet forsikringskontraktene – kontraktsfastsatte forpliktelser			
Overskudd på avkastningsresultatet	7	-11 123 287	-249 760
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	7	-1 138 905	-10 441 592
Annen tilordning av overskudd			
Sum midler tilordnet forsikringskontraktene – kontraktsfastsatte forpliktelser		-12 262 192	-10 691 352

	NOTE	REGNSKAP 2016	REGNSKAP 2015
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Forvaltningskostnader	13	-453 053	-329 802
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	13	-8 706 002	-9 498 052
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		-9 159 055	-9 827 854
Andre forsikringsrelaterte kostnader			
Andre forsikringsrelaterte kostnader			
Sum forsikringsrelaterte kostnader			
Resultat av teknisk regnskap		5 229 953	12 705 217

IKKE TEKNISKE REGNSKAP	NOTE	REGNSKAP 2016	REGNSKAP 2015
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	2	2 806 890	2 880 415
Netto driftsinntekt fra eiendom	3	1 121 705	702 532
Verdiendringer på investeringer	4	3 432 387	-102 659
Realisert gevinst og tap på investeringer	5	1 152 167	258 971
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsportef.		8 513 149	3 739 260
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
Forvaltningskostnader	13	-34 572	-21 206
Andre kostnader			
Sum forvaltningskostnader og kostnader knytt til selskapsporteføljen		-34 572	-21 206
Resultat av ikke-teknisk regnskap		8 478 578	3 718 053
Resultat før skattekostnad		13 708 531	16 423 270
Skattekostnader			
TOTALRESULTAT		13 708 531	16 423 270
Overført til (-) /fra (+) risikoutjevnsningsfond	7	-1 138 905	-10 441 592
Overført til (-)/fra (+) annen opptjent egenkapital	22	-12 569 626	-5 981 678

BALANSE

EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN	NOTE	2016	2015
Investeringer			
Bygninger og andre faste eiendommer	3	10 589 212	9 386 657
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Investeringer som holdes til forfall	14	9 866 761	12 676 679
Utlån og fordringer			
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	15	48 433 060	36 341 657
Obligasjoner med fast avkastning	17	56 420 716	45 508 658
Utlån og fordringer	19	420 745	212 249
Finansielle derivater	16	1 887	3 902
Sum investeringer		125 732 382	104 129 802
Fordringer			
Fordringer knyttet til premieinntekter			
Andre fordringer	18	5 157 368	128 822
Sum fordringer		5 157 368	128 822
Andre eiendeler			
Inventar		34 470	106 159
Kasse, bank	19	39 795 159	42 445 546
Sum andre eiendeler		39 829 629	42 551 705
Forskuddsbet. Kostnader/opptj. Ikke mottatte inntekter			
Andre forskuddsbet. Kostn/opptj. Ikke mottatte inntekter		1 440 482	1 594 636
Sum eiendeler i selskapsporteføljen		172 159 860	148 404 964

EIENDELER I KOLLEKTIVPORTEFØLJEN

Investeringer i kollektivporteføljen

Bygninger og andre faste eiendommer	3	172 910 788	170 313 343
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Investeringer som holdes til forfall	14	161 113 912	230 008 145
Utlån og fordringer	18		
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	15	790 861 335	659 390 153
Obligasjoner med fast avkastning	17	921 396 367	825 718 029

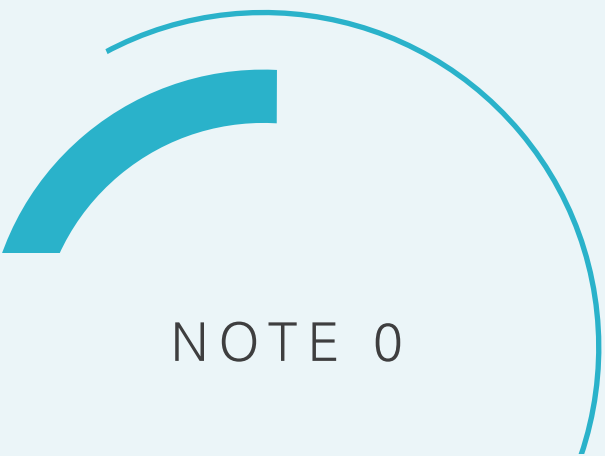
	NOTE	2016	2015
Utlån og fordringer	19	6 870 332	3 851 080
Finansielle derivater	16	30 814	70 806
Andre finansielle eiendeler			
Sum investeringer i kollektivporteføljen		2 053 183 548	1 889 351 556
SUM EIENDELER		2 225 343 408	2 037 756 520

EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE

Innskutt egenkapital	22	107 197 457	97 797 457
Opptjent egenkapital			
Risikoutjevningfond	7	14 223 997	13 085 092
Annen opptjent egenkapital - opptjent egenkapital	22	55 194 082	42 662 113
Annen opptjent egenkapital - ufordelt resultat	22		
Sum opptjent egenkapital		69 418 079	55 747 205
Sum egenkapital		176 615 536	153 544 662
Forsikringsforpliktelser			
Premiereserve	7	1 724 074 055	1 615 453 557
Tilleggsavsetninger	7	126 240 569	115 090 569
Kursreguleringsfond	4	175 224 062	124 412 108
IBNR-avsetning (tidligere erstatningsreserve)	7		
Premiefond	7	13 420 865	21 310 230
Sum forsikringsforpliktelser		2 038 959 551	1 876 266 464
Avsetning for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	20	1 423 407	1 350 531
Forpliktelser ved skatt			
Andre avsetninger for forpliktelser	21	2 898 837	2 831 991
Sum avsetninger for forpliktelser		4 322 244	4 182 522
Forpliktelser			
Derivater	16	1 756 767	1 873 786
Andre forpliktelser		546 537	524 586
Sum forpliktelser		2 303 304	2 398 372
Påløpte kostnader/mottatte ikke opptjente inntekter	21	3 142 774	1 364 500
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE		2 225 343 408	2 037 756 520

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

KONTANTSTRØMOPPSTILLING	2016	2015
Innbetalte premier	119 824 625	117 423 961
Utbetalt gjenforsikring	-45 316	
Utbetale pensjoner	-70 239 531	-57 596 946
Netto innbetaling/utbetaling refusjoner	4 645 865	4 031 134
Innbetalinger vedrørende driften	14 539 365	14 135 404
Utbetalinger ved utmelding		
Innbetalinger av renter og utbytte	42 356 078	49 312 350
Utbetalinger av renter		
Utbetalinger vedrørende drift av eiendommene	-556 340	-1 042 478
Utbetalinger vedrørende driften for øvrig	-9 104 830	-9 579 798
Netto kontantstrøm av operasjonelle aktiviteter (A)	101 419 915	116 683 629
Realisert gevinst ved salg av investeringer	20 455 959	26 047 719
Realisert tap ved salg av investeringer	-4 748 314	-21 761 232
Netto inn-/utbetalinger ved kjøp/salg av investeringer	-125 802 328	-141 413 652
Konsernbidrag		
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter (B)	-110 094 682	137 127 164
Innbetaling av kjernekapital	9 362 342	5 977 690
Innbetaling av annen egenkapital		
Innbetaling til overkursfond		
Innbetaling av ansvarlig lånekapital		
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter (C)	9 362 342	5 977 690
Netto kontantstrøm i perioden (A+B+C)	687 574	-14 465 845
Likviditetsbeholdning pr. 01.01	46 362 279	60 828 127
Likviditetsbeholdning pr. 31.12	47 049 853	46 362 282
Bundne skattetreksmidler	2 006 659	1 853 557



NOTE 0

Regnskapsprinsipper

Regnskapet for 2016 er avlagt i henhold til Lov om årsregnskap (regnskapsloven) og Forskrift av 20.12.2011 om årsregnskap for pensjonsforetak. Standarder for god regnskapsskikk er lagt til grunn.

Vesentlige regnskapsprinsipper

Inndeling av resultatregnskapet:
Resultatregnskapet består av teknisk regnskap og ikke-teknisk regnskap.

Teknisk regnskap er inntekter og utgifter tilknyttet eiendeler som inngår i kollektivporteføljen og driftskostnader fra forsikringsdriften.

Ikke-teknisk regnskap er inntekter og utgifter fra eiendeler i selskapsporteføljen og driftskostnader for pensjonskassen.

Inndeling av balansen

For å skille mellom kundenes og selskapets midler splittes balansen i en portefølje som tilhører kundene – kollektivporteføljen – og en portefølje som er selskapets eiendeler – selskapsporteføljen.

HKP forvalter de to porteføljene felles, og fordeler verdiene porteføljene imellom etter en algoritme som omfatter pensjonskassens egenkapital og forsikringstekniske avsetninger før årsoppgjør-disposisjonene.

Verdsettelsesprinsipper: Investerings eiendom

Investerings eiendommene regnskapsføres til virkelig verdi. Virkelig verdi tilsvarer antatt markedsverdi som fastsettes ved årlig takst. Endringer i virkelig verdi resultatføres i den perioden det oppstår.

Finansielle instrumenter

Etter Regnskapsforskriftens § 3-3 skal finansielle instrumenter innregnes og måles i samsvar med IAS 39, med unntak av finansielle instrumenter som ikke omfattes av standardens virkeområde, jfr. IAS 39.2.

IAS 39 klassifiserer finansielle eiendeler i flg. kategorier:

- Investeringer som holdes til forfall
- Utlån og fordringer
- Virkelig verdi med verdiendringer over resultatet
- Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg

Investeringer som holdes til forfall

Finansielle eiendeler med faste eller bestembare kontantstrømmer og bestemt innløsningsdato, hvor pensjonskassen har intensjon om og evne til å holde investeringen til forfall, klassifiseres som investeringer hold til forfall. HKP har egen

portefølje for obligasjoner som holdes til forfall. De verdsettes til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetoden.

Fordringer

Finansielle forpliktelser med faste eller bestemte kontantstrømmer, som ikke er notert i et aktivt marked, er klassifisert som fordringer.

Finansielle eiendeler

Finansielle eiendeler til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Finansielle instrumenter som i første rekke holdes med formål å selge, som inngår i en portefølje av investeringer som styres samlet, og der det foreligger et faktisk mønster for kortsiktig realisering, klassifiseres som hold for salg, med verdiendringer over resultatet.

Tilgjengelig for salg

Alle andre finansielle eiendeler er klassifisert som tilgjengelig for salg.

Andre eiendeler

Finansielle eiendeler som ikke faller inn under kategorien Hold for omsetning eller Hold til forfall, klassifiseres som andre fordringer.

Derivater

HKP har i 2016 utelukkende brukt derivater til valutakurssikring av investeringer i aksjefond i utenlandsk valuta.

Valuta

HKP bruker valutaterminer for å sikre finansielle omløpsmidler. Valutaterminer er regnskapsført til virkelig verdi.

Forsikringsmessige avsetninger Premiereserve

Premiereserven utgjør den forsikringstekniske kontantverdien av pensjonsrettigheter opptjent på rapporteringstidspunktet. Beregningen foretas av pensjonskassens ansvarshavende aktuar. Ved

beregningene nyttes samme forutsetninger som ligger til grunn for forsikringsavtalene.

HKP har full forsikringsteknisk dekning, det vil si at HKP har full dekning for nåverdien av påløpte pensjonsforpliktelser. Årets avsetning er i samsvar med aktuarens forsikringstekniske beregning for 2016.

Administrasjonsreserve

Administrasjonsreserven er en spesifisert del av premiereserven. Administrasjonsreserven ble opprettet for å dekke fremtidige administrasjonskostnader dersom disse ikke ble dekket av løpende premieinnbetalinger, for eksempel ved avvikling. Fra 2008 er minstekravet til administrasjonsreserve redusert. Det er i 2016 avsatt TNOK 5 320 til administrasjonsreserven.

Erstatningsavsetninger

Avsetningene til Erstatningsreserve skal dekke antatt inntrufne forsikringstilfeller som ved årsslutt ikke er meldt eller oppgjort, herunder karensavsetninger for uførerisiko. Dette reflekterer forsikringsforpliktelser som pensjonskassen har påtatt seg gjennom mottatt premie.

Erstatningsavsetningen skal tilsvare utbetalingene dersom erstatningstilfellet var ferdigbehandlet. Ny uføreordning innebærer en vesentlig reduksjon i uføreforpliktelsene for offentlig tjenestepensjon og derfor blir det tilsvarende lavere behov for erstatningsavsetning.

Årets avsetning til IBNR-avsetning (tidligere erstatningsreserve) på TNOK 4 350 er i samsvar med aktuarens beregning.

Tilleggsavsetninger

Tilleggsavsetninger er forsikringsmessig bufferkapital som kan brukes til å dekke avsetningskrav opp til garantert rente. Fondet kan ikke brukes til å dekke negativ avkastning. Tilleggsavsetninger føres i resultatregnskapet som pliktig avsetning, og i balansen som et fond. Balanseposten medtas som bufferkapital i stresstester, dog begrenset til 1 års garantert rente.

Styret avgjør om det skal foretas avsetninger til tilleggsavsetninger. Styret i HKP har lagt til grunn



at det årlig skal tilføre tilleggsavsetninger inntil avsetningen er tilstrekkelig til å dekke minst 2 års garantert rente. Det er i 2016 avsatt TNOK 11 150 til tilleggsavsetninger.

Premiefond

Premiefondet er akkumulert overskudd fra tidligere år. Forsikringstaker/virksomhetene avgjør selv om og i tilfelle hvordan premiefondet skal benyttes.

Risikoutjevningsfond

Risikoresultatet skal kunne brukes til å utjevne regnskapsmessig virkning av svingninger i forsikringsvirksomheten over tid. Regnskapsmessig er risikoutjevningsfondet en del av kassens egenkapital. Det er anledning til å avsette inntil 50 % av et positivt risikoresultat til risikoutjevningsfondet. For 2016 er fondet tilført TNOK 1 139.

Skatt

Pensjonskasser skattlegges etter samme regelverk som gjensidige livsforsikringsselskaper. Skattekostnaden består av betalbar inntektskatt, betalbar formuesskatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt/skattefordel er beregnet forskjell mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier på eiendeler og gjeld. Utsatt skattefordel er regnskapsført når det er sannsynlig at pensjonskassen vil ha tilstrekkelige skattemessige overskudd i senere perioder til å nyttiggjøre skattefordelen. Pensjonskassen regnskapsfører ikke utsatt skattefordel.

Pensjonskassen ilegges 0,3 % formuesskatt av ligningsmessig nettoformue. Evt. utsatt skatt og utsatt skattefordel føres opp til nominell verdi i balansen.

Forutsetninger for regnskapsavleggelsen

Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift, og styret bekrefter at denne forutsetningen er til stede. Styret er ikke kjent med at det er knyttet usikkerhet til regnskapet ut over det som allerede er innarbeidet i regnskapet.

Forsikringsmessige opplysninger

HKPs pensjonsytelser tilsvarer ytelsene i den offentlige tjenstepensjonsordningen slik den er hjemlet i Hovedtariffavtalen for kommunalt ansatte. Det er en brutto ytelsesordning med fast ytelsesplan som garanterer 66 % av pensjonsgrunnlaget ved 30 års opptjeningstid. Garantien gjelder for samlet opptjening fra NAV og tjenstepensjonsordningen.

Følgende enheter har pensjonsordning i HKP pr. 31.12.2016:

- Haugesund kommune
- Kirkelig Fellesråd i Haugesund kommune
- Haugesund kommunale pensjonskasse
- Kultur & Festivalutvikling KF
- Haugaland Vekst IKS
- Haugesund Parkering Drift AS
- Karmsund Interkommunale Havnevesen IKS
- UNI-K AS
- Stiftelsen Haugesjøen

Antall medlemmer, aktive og pensjonister fremgår av note 25. Medlemsinnskuddet er 2 % av pensjonsgivende inntekt; innbetalt premie er spesifisert i note 1.

Den offentlige pensjonsordningen innebærer følgende ytelser:

- Alderspensjon ved oppnådd aldersgrense/særaldersgrense/ved fylte 67 år.
- Uførepensjon dersom medlemmet ikke kan fortsette i sin vanlige stilling på grunn av sykdom eller skade, og som derved mister eller får redusert sin arbeidsinntekt.
- Ektefellepensjon for gjenlevende ektefelle/registrert partner etter medlem.
- Barnepensjon for gjenlevende barn under 20 år etter medlem.

NOTE 1

Forfalte premier

Pensjonskassens styre vedtar årlig arbeidsgiverpremien, etter anbefaling fra ansvarshavende aktuar. Styret vedtok at arbeidsgiverpremien for 2016 skulle være 10,1%, i samsvar med aktuarens anbefaling.

FORFALT PREMIE	REGNSKAP 2016	BUDSJETT 2016	REGNSKAP 2015
Arbeidsgiverpremie	10,1 %	10,1 %	10,1 %
Arbeidsgivertilskudd	73 726 431	76 435 100	69 140 806
Rentegarantipremie	3 300 000	-	1 500 000
Reguleringspremie	48 510 462	55 000 000	34 000 000
Sum Arbeidsgiverpremie	125 536 893	131 435 100	104 640 806
Medlemstilskudd	14 599 290	14 482 200	14 155 744
Sum forfalt premie	140 136 183	145 917 300	118 796 549
Til kollektivporteføljen	140 136 183	145 917 300	118 796 549

Reguleringspremien ble sommeren 2016 estimert til MNOK 49. Endelig beregning ble MNOK 50.

NOTE 2

Renteinntekter på finansielle eiendeler

RENTEINNTEKTER, UTBYTTE MV.	REGNSKAP 2016	BUDSJETT 2016	REGNSKAP 2015
Renter bankinnskudd m.m	67 881	375 000	79 715
Renter rentebærende papirer	24 929 818	23 654 000	34 669 318
Renter derivater m.v.	468 235	533 000	808 277
Opp-/nedskrivning hold-til-forfallsobl.			
Utbytte eiendomsfond/aksjer/andeler	14 124 536	10 000 000	12 119 274
	39 590 470	34 562 000	47 676 584
Til kollektivporteføljen	36 783 579		44 796 169
Til selskapsporteføljen	2 806 890		2 880 415

NOTE 3

Fast Eiendom

HKP eier følgende investeringseiendommer:

EIENDOM	GNR./BNR.	ANSKAFFET	ANSKAFFELSES-	REGNSKAP 2016	REGNSKAP 2015
			VERDI		
Kirkegt. 85	40/593	Aug. 2003	31 269 056	37 000 000	36 000 000
Skåregt. 101, snr. 1 og 2	40/1225-490	Mars 2003	30 539 868	37 500 000	36 500 000
Skåregt. 103	40/491	Febr. 2011	14 414 192	15 000 000	14 700 000
Udland Omsorgsboliger	22/783	Sept. 2011	31 800 496	35 500 000	34 500 000
Bjørgene Omsorgsboliger	35/1697	Sept. 2011	26 706 392	31 000 000	31 000 000
Havnaberg Omsorgsboliger	40/364	Juni 2014	28 700 525	27 500 000	27 000 000
			163 430 529	183 500 000	179 700 000
Til kollektivporteføljen				172 910 788	170 313 343
Til selskapsporteføljen				10 589 212	9 386 657

Kontoreiendommene (Skåregt. 101, 103 og Kirkegt. 85) er kontorbygg i Haugesund sentrum, utleid til Haugesund kommune på leieavtale til 2023 med opsjon på 5 års forlengelser.

Udland Omsorgsboliger ligger i nordre bydel, og Bjørgene Omsorgsboliger i søndre bydel i Haugesund. Havnaberg Omsorgsboliger ligger nord i sentrum og er anskaffet i juni 2014. Udland og Bjørgene er utleid til Haugesund kommune på leieavtale som løper til 2031 med opsjon på 5 års forleng-

elser. Havnaberg er utleid til Haugesund kommune på leieavtale som løper til 2034 med opsjon på 5 års forlengelser.

Eiendommene regnskapsføres til virkelig verdi iht. årsregnskapsforskriften for pensjonsforetak §3-4 nr. 1 og IAS 40.

Prinsippene i Finanstilsynets rapport «Verdsettelse av investeringseiendommer» er lagt til grunn for takseringen. Taksten er foretatt av Meglerhuset ReLe AS i Haugesund. Verdsettelsen er basert på diskon-

tering av fremtidige kontantstrømmer fra leieavtalene. Diskonteringsrenten som er anvendt ligger mellom 6,4 % og 7,3 %. Haugesund kommune ansees som «nærstående part» i regnskapslovens forstand. I alle leieavtalene er det avtalt årlig 100 % KPI-justering. HKP har kontorlokaler i eiendommen Skåregt. 103, som HKP eier. HKP disponerer ca. 6 % av leiearealet. Eiendommen regnskapsføres i sin helhet som investeringseiendom.

	REGNSKAP 2016	BUDSJETT 2016	REGNSKAP 2015
Leieinntekter	14 539 364	14 488 000	14 135 403
Verdiregulering	3 800 000	-	-264 619
Driftskostnader	-2 518 000	-3 000 000	-2 242 478
Netto driftsinnt. fast eiendom	15 821 364	11 488 000	11 628 306
Til kollektivporteføljen	14 699 659		10 925 775
Til selskapsporteføljen	1 121 705		702 531

NOTE 4

Verdiendringer på investeringer

	REGNSKAP 2016			REGNSKAP 2015		
	Sum 2016	Kollektiv- porteføljen	Selskaps- porteføljen	Sum 2015	Kollektiv- porteføljen	Selskaps- porteføljen
Kursreguleringsfond IB 01.01	133 726 322	124 412 108	9 314 214	135 996 397	126 579 525	9 416 872
Verdiendringer:						
Aksjefondsandeler	41 143 030			5 868 764		
Obligasjonsfondsandeler	8 693 272			-8 567 712		
Eiendomsfondsandeler	8 223 113			6 609 904		
Rentebærende papirer	-3 932 093			-11 448 375		
Sikringsinstrumenter	117 019			5 267 344		
Endring i urealiserte verdier	54 244 340	50 811 954	3 432 386	-2 270 075	-2 167 417	-102 658
Urealiserte verdier						
Aksjefondsandeler	145 922 651			104 779 621		
Obligasjonsfondsandeler	15 295 464			6 602 192		
Eiendomsfondsandeler	26 906 851			18 683 738		
Rentebærende papirer	1 602 464			5 534 557		
Sikringsinstrumenter	-1 756 767			-1 873 786		
Korreksjon urealiserte verdier						
Kursreguleringsfond UB	187 970 662	175 224 062	12 746 600	133 726 322	124 412 108	9 314 214

Selskapsporteføljens andel er ført direkte mot opptjent egenkapital, og kollektivporteføljens andel over resultatregnskapet IB kursreguleringsfond er delt mellom porteføljen etter prosentfordelingen slik den er beskrevet i note 0.

NOTE 5

Gevinst/tap ved realisjon av finansielle eiendeler

	REGNSKAP 2016	BUDSJETT 2016	REGNSKAP 2015
Gevinst/tap aksjer	7 302 337		19 124 723
Gevinst/tap rentebærende papirer	4 228 097		2 385 787
Gevinst/tap sikringsinstrumenter	4 720 591		-17 224 023
Sum	16 251 025	10 500 000	4 286 487
Kollektivporteføljen	15 098 857		4 027 516
Selskapsporteføljen	1 152 167		258 971

NOTE 6

Utbetalte pensjoner

Pensjonsutbetalinger innenfor overføringsavtalen er direkte utbetalte pensjonsytelser til HKPs medlemmer i samsvar med vedtektene, og refusjon til andre offentlige pensjonsordninger iht. overføringsavtalen.

Pensjonsutbetalinger utenfor overføringsavtalen er tariffbestemt pensjonsutbetaling til avtalefestet pensjon (AFP), som HKP administrerer på vegne av arbeidsgiver mot kvartalsvis refusjon.

	REGNSKAP 2016	BUDSJETT 2016	REGNSKAP 2015
Tjenestepensjoner			
Alderspensjon	-44 149 005		-41 129 405
Uførepensjon	-14 013 033		-14 283 579
Etterlattepensjon	-5 398 762		-5 394 897
Barnepensjon	-189 509		-226 427
Etterpensjon/pensjon i døds måneden	-426 056		-358 451
Regulering pensjoner tidligere år	-101 624		87 256
Utbetalte refusjoner	-4 165 631		-3 606 871
Direkte utbet. tjenestepensjoner	-68 443 620		-64 912 374
Mottatte refusjoner, overf. avtalen	8 811 496		7 638 005
Sum tjenestepensjoner	-59 632 124	59 850 000	-57 274 369
Tariffytelser AFP			
Utbetalt AFP 62-65+66-67	-19 079 620		-16 695 951
Arbeidsgiveravgift AFP	-2 690 227		-2 354 130
Sum tariffytelser	-21 769 846	19 220 000	-19 050 081
Samlede erstatningsutbetalinger			
Innenfor overføringsavtalen	-59 632 124		-57 274 369
Utenfor overføringsavtalen	-21 769 846		-19 050 081
Sum samlede pensjonsutbetalinger	-81 401 970	79 070 000	-76 324 450
Refusjoner			
Refusjoner AFP	18 132 774		16 485 820
Ref. arbeidsgiveravgift AFP	2 697 808		2 377 674
Andre refusjoner			
Sum refusjoner	20 830 582	19 220 000	18 863 494
Utbetalinger netto	-60 571 388	59 850 000	-57 460 956

HKP er pliktig pensjonsordning for ansatte i Haugesund kommune og virksomheter med nær tilknytning til Haugesund kommune. Sykepleiere i helsefaglige stillinger har lovpålagt pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse KLP, og undervisningspersonale i Statens pensjonskasse SPK. Pensjonsordningen i kommunal sektor er tariffestet. Denne ordningen er en brut-

toordning med fast ytelsesplan og med garantert ytelse på 66 % av pensjonsgrunnlaget ved 30 års opptjeningstid. Garantien gjelder for samlet opptjening fra NAV og tjenestepensjonsordningen. Ved fratreden uten direkte overgang til løpende pensjon gir 3 års medlemskap eller mer rett til fremtidig pensjon.

Det materielle innholdet i den offentlige tjenestepensjonsordningen er hjemlet i Hovedtariffavtalen i KS tariffområde. Pensjonsordningen garanterer medlemmene en samlet alders-/uførepensjon på minst 66 % av pensjonsgrunnlaget ved full opptjening. Pensjonsordningen gir også rett til ektefelle og barnepensjon.

NOTE 7

Endringer i forsikringstekniske avsetninger

	REGNSKAP 2016	REGNSKAP 2015
Premiereserve		
Premiereserve IB	1 565 025 459	1 499 973 181
Årets avsetning	98 950 016	
Avsetning forrige år		69 052 278
Netto premiereserve UB	1 663 975 475	1 569 025 459
Administrasjonsreserve		
Administrasjonsreserve IB	36 778 098	32 999 410
Årets avsetning	5 320 482	3 778 688
Administrasjonsreserve UB	42 098 580	36 778 098
Samlet premiereserve UB	1 706 074 055	1 605 803 557
Avsetning brutto premiereserve	104 270 498	72 830 966
Erstatningsreserve		
Erstatningsreserve IB	13 650 000	9 642 223
Pliklig avsetning	4 350 000	7 777
Erstatningsavsetning UB	18 000 000	9 650 000
Premiefond		
Premiefond IB	21 310 230	18 285 705
Pliklig avsetning - garantert rente	160 001	254 642
Pliklig avsetning - avkastning	11 123 287	249 760
Andel risikoresultat til premiefond	1 138 905	10 441 592
Tilført 20 % fra Egenkapital		
For mye/lite innkrevd reguleringspremie	-1 000	1 000
Bruk til pliktig avsetning pr. kontrakt		



Ansatt ved Uni-K.

	REGNSKAP 2016	REGNSKAP 2015
For mye/ lite innkrevd ikke forskringsbare ytelser	1 489 537	2 179 900
Uttak til reguleringspremie	-20 801 095	-11 101 369
Premiefond UB	13 420 865	21 310 230
Avsetning premiefond	-7 889 365	3 024 525
Tilleggsavsetninger		
Tilleggsavsetninger IB	115 090 569	99 554 739
Overført annen pensjonsordning	-	-
Avsetning	11 150 000	15 535 830
Tilleggsavsetninger UB	126 240 569	115 090 569
Risikoutjevningfond		
Risikoutjevningfond IB	13 085 092	2 643 500
Overført fra sikkerhetsfond	-	-
Avsetning/uttak	1 138 905	10 441 592
Risikoutjevningfond UB	14 223 997	13 085 092

Premiefondet er tilført garantert rente på 2,65 % samt pliktig avsetning iht. avkastning utover garantert rente i 2016. Rente og avkastning beregnes ut fra innestående på premiefondet til enhver tid.

NOTE 8

Skatt

	2016	2016
Årets resultat før skatt		13 708 531
Permanente forskjeller		
+ Kontingenter/ gaver	88 518	
+ Verdireduksjon av markedsbaserte finansielle omløpsmidler	4 623 429	
+ Regnskapsmessig tap ved realisasjon av aksjer og andre verdipapirer		
+ 3% inntekt av netto gevinst realisasjon og aksjeutbytte innenfor EU/EØS	1 161	
- Verdiøkning av markedsbaserte finansielle omløpsmidler	-58 867 770	
- Regnskapsmessig utbytte på aksjer og andeler innenfor EU/EØS	-38 704	
+ Andel skattemessig overskudd i ANS/KS	6 495 168	
+ Verdiendring eiendom	-3 800 000	
- Andel regnskapsmessig overskudd i ANS/KS	-10 685 385	
- Regnskapsmessig gevinst ved realisasjon av aksjer og andre verdipapirer	-517 722	-62 701 305
		-48 992 774

Endringer i midlertidige forskjeller:	2016	2016
Driftsmidler	-4 873 896	
Andre forskjeller	1 961 660	
- Avsetning til risikoutjevningssfond	-1 138 905	
Regnskapsmessig verdi av pensjonsforpliktelser	72 876	-3 978 265
Årets skattegrunnlag		-52 971 039
Fremførbart underskudd		
Årets skattegrunnlag		-52 971 039
Nominell skattesats	25 %	

Midlertidige forskjeller 31.12.2016 knyttet til:

Driftsmidler	46 267 583	
Pensjonsforpliktelser	-1 423 407	
Andre forskjeller	-3 161 660	
Fremførbart underskudd	-329 064 541	
Risikoutjevningssfond	-14 223 997	
Aksjer	154 416 501	
KS Andeler	88 48 251	
		-138 341 270

Grunnlag for beregning av utsatt skattefordel

Nominell skattesats	24 %	
Utsatt skattefordel, balanseføres ikke		-33 201 905

Formuesskatt

Sum brutto formue		2 160 464 594
Gjeld		-2 229 380 226
Netto skattepliktig formue		-68 915 632

Skattemessig formue er negativ og derav ingen skatt.

NOTE 9

Resultatanalyse

TALL I 1000 NOK	REGNSKAP 2016	REGNSKAP 2015
Renteresultat	73 085	13 618
Risikoresultat *	2 278	20 883
Administrasjonsresultat	791	764
Sum resultatelementer	76 154	35 265
Til/fra kursreguleringsfond	-50 812	2 167
Resultat til fordeling	25 342	37 432
Realisert renteresultat	22 273	15 785
Risikoresultat	2 278	20 883
Administrasjonsresultat	791	764
Resultat til fordeling	25 342	37 432
Spesifikasjon administrasjonsresultatet		
Beregningsmessige omkostninger	14 287	13 443
Vedlikehold administrasjonsreserve	-4 337	-2 850
Årets faktiske omkostninger	-9 159	-9 829
Administrasjonsresultat	791	764

*) SPESIFIKASJON AV ANVENDELSE AV RISIKORESULTAT	REGNSKAP 2016
Tilført risikoutjevningsfond	1 138 905
Tilført premiefond	1 138 905
Sum risikoresultat	2 277 810

NOTE 10

Risikostyring

HKP har avtale med Mercer om risikoovervåking av kapitalforvaltningen. HKP mottar kvartalsvise risikoanalyser fra Mercer som viser hvordan HKPs finansielle situasjon vil utvikle seg dersom Finanstilsynets parametre for «worst case»-scenario inntreffer – Stresstest II. Styret får seg forelagt kvartalsvise overvåkingsrapporter.

Skulle markedet utvikle seg i retning av «worst case»-scenariet, vil pensjonskassen innhente risikoanalyser fortløpende.

Stresstest II er definert av Finanstilsynet, og baserer seg på bokførte tall og er uttrykk for en «going concern»-situasjon. Tapspotensialet i stresstest II er beregnet med utgangspunkt i hvor stort tap pensjonskassen kan oppleve i løpet av 1 år dersom 1 av 20 verste hendelser inntreffer.

Dette tilsvarer et sannsynlighetskrav på 95 %. I modellen brukes følgende parametre: 20 % kursfall på aksjer, 1,5 % renteoppgang, 12 % eiendomsfall, 12 % styrking av norsk valuta, samt spreadrisiko og motpartsrisiko.

Bufferkapitalutnyttelsen 31.12.2016 er 54 % mot 82,1 % ved forrige årsskifte. Bufferkapitalutnyttelsen i stresstest II vurderes som særdeles god.

Stresstest I baserer seg på markedsverdier, og er uttrykk for en opphørssituasjon. Stresstest I gir også et estimat på krav til egenkapital dersom/når Solvens II innføres for pensjonskasser.

Tapspotensial i denne stresstesten er beregnet med utgangspunkt i hvor stort tap pensjonskassen kan oppleve i løpet av et år dersom 1 av 200 verste hendelser inntreffer. Dette tilsvarer et sannsynlighetskrav på 99,5 %. I stresstest I ble dekningsgraden beregnet til 136,2 % mot 132,8 % ved forrige årsskifte.

Solvens betyr betalingsevne, og beskriver en virksomhets evne til å dekke økonomiske forpliktelser, enten gjennom løpende inntekter eller ved å gjøre bruk av egenkapital. Elementene som inngår i solvenskapitalen er egenkapitalen, 50 % av tilleggsavsetningene og risikoutjevningfondet.

HKPs solvensmarginkapital var MNOK 219 (MNOK 195), mens kravet er MNOK 72 (MNOK 68). Det gir en dekningsgrad på solvensmarginkapitalen på 303,5 % (286 %). Tall i parentes er forrige år.

Finansiell risiko er samlebetegnelse for de 3 elementene likviditetsrisiko, markedsrisiko og kredittrisiko.

1) Likviditetsrisiko er risikoen for at pensjonskassen ikke har tilstrekkelige likvider til å dekke kortsiktig gjeld og løpende drift uten at det oppstår vesentlige ekstra omkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres eller i form av ugunstige finansieringsvilkår.

Mercer beskriver HKPs likviditetssituasjon ved årsskiftet som meget god og at likviditetsrisikoen derav er meget lav.

2) Markedsrisiko er risikoen for tap som følge av endringer i markedsverdiene på kassens investeringer. Markedsrisikoen avhenger dels av hvordan kassen har investert, dels hvordan de ulike aktivaklassene svinger og samvarierer, alt vurdert mot kassens bufferkapital.

Valutarisiko er risikoen for tap på valuta når valutakursen endres. HKP valutasikrer mellom 50 og 100 % av den utenlandske aksjeporteføljen. De tre utenlandske rentefondene i Quoniam, Pimco og Alfred Berg Nordic IG er denominert i NOK.

3) Kredittrisiko er risikoen for at en utsteder av obligasjonslån eller låntaker ikke klarer å tilbakebetale sine forpliktelser; hovedstol eller renter. Alle obligasjonene er investert i høy kvalitet, og kredittverdigheten ansees tilfredsstillende.

NOTE 11

Overskuddsdeling

Pensjonskassens driftsresultat skal etter gjeldende regelverk deles i et renteresultat, et administrasjonsresultat og et risikoresultat (se note 9). Forsikringsvirksomhetsloven har klare regler for beregning og fordeling evt. belastning av de 3 resultatelementene. Styret har og vedtatt bufferfonds-

strategi som er etterfulgt i resultatdisposisjonene.

Administrasjonsresultatet på TNOK 791 dekkes av opptjent egenkapital. Risikoresultatet TNOK 2 278 disponeres til Premiefondet med TNOK 1 139 og Risiko-

utjevningfondet med TNOK 1 139. Renteresultatet på TNOK 22 273 er fordelt med TNOK 11 150 til Tilleggsavsetninger og resterende TNOK 11 123 til Premiefondet.



Fra Haugesjøen.

NOTE 12

Rebalansering av forvaltningskapitalen

Etter forsikringsvirksomhetsloven skal kollektivporteføljen bestå av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetningene til dekning av kontraktsforpliktelser og risi-

koutjevningfondet. Kollektivporteføljen utgjør 92,3 % i 2016-regnskapet mot 92,7 % i 2015. Selskapsporteføljens andel utgjør 7,7 % i 2016-regnskapet mot 7,3 % i 2015.

NOTE 13

Forvaltnings- og driftskostnader

	REGNSKAP 2016	BUDSJETT 2016	REGNSKAP 2015
Forvaltningshonorar for fond	-487 625		-351 009
Sum forvaltningskostnader	-487 625	525 000	-351 009
Til kollektivporteføljen	-453 053		-329 802
Til selskapsporteføljen	-34 572		-21 207
Lønnskostnader	-5 155 782		-5 109 273
Andre driftskostnader	-3 550 219		-4 388 779
Annen valutagevinst/tap			
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	-8 706 002	-8 722 000	-9 498 052
Til kollektivporteføljen	-8 706 002		-9 498 052

Ved årsskiftet har HKP 5 ansatte.

REVISJONSHONORAR	REGNSKAP 2016	REGNSKAP 2015
Honorar for revisjon og kontrolloppgaver	-163 375	-114 250
Konsulenthonorar revisor	-	-
SUM	-163 375	-114 250

**YTELSER TIL LEDENDE
ANSATTE OG STYRET**

	DAGLIG LEDER		STYRET	
	2016	2015	2016	2015
Lønn	958 730	856 188		
Pensjonskostnader	94 738	87 769		
Styregodtgjørelse, samlet			294 291	244 087
Edv. Ringen jr.			91 322	90 068
Sølvi Fredsvik Hillestad			36 529	36 028
Astri Furumo			36 529	36 028
Kåre Johannesen			36 529	36 028
Herdis Gunn Rødne				33 025
Anders Agdestein			36 529	6 605
Johanne H. Overaas, vara 1			18 625	1 801
Gisle Stødle, vara 1			16 875	1 801
Elisabet H. Skagerlind, vara 2			10 469	901
Anne Britt Rossehaug, vara 2			5 455	901
Øyvind Lie, vara 3			5 429	
Marit S. Ulvik				901

Verken ansatte eller styremedlemmer har avtale om særskilt vederlag ved opphør eller endring av ansettelsesforhold/verv. Det er ikke inngått avtale om noen form for bonus, overskuddsdeling, opsjoner eller lignende til fordel for daglig leder eller styreleder.

NOTE 14

Hold-til-forfallsobligasjoner

RENTEBÆRENDE PAPIRER OBLIGASJONER	PÅLYDENDE BELØP	BALANSE- VERDI	ANSKAFFELSES- KOSTNAD	MARKEDS- VERDI	BALANSE- FØRT MINUS PÅLYDENDE
Inngående balanse 1.1.	235 500 000	235 655 831	234 786 074	246 453 638	155 831
Tilgang/Avgang/innløst	-69 500 000	-69 569 040	-69 569 040		
Utgående balanse 31.12.	166 000 000	166 086 791	165 217 034	172 410 164	86 791

LÅNESEKTOR	PÅLYDENDE BELØP	BALANSE- VERDI	MARKEDS- VERDI	UREALISERT GEV./TAP
Statsgaranterte				
Kommune/fylkeskommune, ev. m/garanti	21 000 000	21 021 712	22 548 635	1 526 923
Finansforetak	125 000 000	124 931 582	129 236 961	4 305 379
Industri	20 000 000	20 133 497	20 624 568	491 071
Sum hold-til-forfallsobligasjoner	166 000 000	166 086 791	172 410 164	6 323 373
Påløpte ikke forfalte renter		4 893 883		
		170 980 674		
Kollektivportefølje		161 113 913		
Selskapsportefølje		9 866 761		

Bokført avkastning på hold til forfall obligasjoner var 4,50 % (4,64 %) og verdijustert avkastning 2,0 % (1,1 %). Avkastning i 2015 er oppført i parentes.

NOTE 15

Fondsandeler

Ved utgangen av regnskapsåret var HKPs aksjeportefølje MNOK 584 tilsvarende 26,3 % av forvaltningskapitalen.

Investeringsinstruksens normalportefølje har 30 % som ramme for aksjeporteføljen, +5 % /-10 %. Den norske aksjeandelen utgjør 28,6 % av den samlede aksjeporteføljen og 7,5 % av den totale kapitalen. Norske aksjer har en normalportefølje på 5 %, +3 % /-2 %.

Aksjeporteføljen består utelukkende av aksjefond. Den norske aksjeandelen består av tre aksjefond; DnB Norge IV, Danske Invest II og Alfred Berg Gambak.

Den utenlandske aksjeporteføljen er etter restruktureringen delt i 3 delporteføljer. Den indeksnære porteføljen er investert i to indeksnære KLP-fond, vekstporteføljen på Holberg Rurik, og den brede globale porteføljen er investert i Ardevora, Quiniam, Baillie Gifford, Skagen Global og DNB Global IV.

Normalporteføljen for eiendom er 20 %. Pr. utgangen av 2016 var eiendomsandelen 19 %. Det er investert i tre eiendomsfond og en egen lokal eiendomsportefølje for å spre eiendomsinvesteringene geografisk og bransjemessig.

HKP – valutakurssikre mellom 70 % og 100 % av den utenlandske aksjeporteføljen.

NORSKE AKSJEFOND	ANTALL	KOSTPRIS	MARKEDSVERDI	UREALISERT
Alfred Berg Gambak	2 167,2739	45 322 542	56 567 670	11 245 128
DNB Norge IV	8 335,1621	17 111 231	52 199 572	35 088 341
DI NO AK INST II	24 647,0000	40 986 792	58 185 118	17 198 326
Sum norske aksjefondsandeler		103 420 565	166 952 360	63 531 795

UTENLANDSKE AKSJEFOND

Globale aksjefond

KLP Aksje Global indeks II	37 379,9417	45 000 000	75 504 502	30 504 502
KLP Aksje Global indeks III	16 879,3876	30 069 989	33 795 881	3 725 892
Sum indekxnære fond		75 069 989	109 300 383	34 230 394

Brede globale

Ardevora Global Equity	15 071 345,8300	14 998 928	15 457 171	458 244
Quoniam Global Equity	34 088,9390	35 588 886	35 865 966	277 080
Baillie Gifford	420 472,6062	80 000 000	86 754 603	6 754 603
Baillie Gifford	199 829,0606	19 982 906	24 810 317	4 827 411
Skagen Global	26 932,8852	21 786 605	39 016 963	17 230 358
DNB Global IV	245 877,7092	57 952 973	72 407 664	14 454 691
Sum brede globale aksjefond		230 310 297	274 312 684	44 002 387

Vekstmarkeder

Holberg Rurik	200 718,86	30 000 000	34 148 732	4 148 732
Sum vekstmarkeder	-	30 000 000	34 148 732	4 148 732
Sum utenlandske aksjefond		335 380 286	417 761 799	82 381 513

Sum aksjefondsandeler

438 800 852 584 714 159 145 913 307

Eiendomsfond KS-andeler

DNB Scan Prop. Fund	850 000,0000	92 704 800	107 587 462	14 882 662
Storebrand Eiendomsfond Norge	64 389 847,0000	65 896 509	75 068 903	9 172 394
Aberdeen Eiendomsfond Norge	118,0970	69 062 733	71 923 821	2 861 088
Sum eiendomsfond/KS-andeler		227 664 042	254 580 186	26 916 144

Sum aksjer og andeler

666 464 894 839 294 163 172 829 270

Til kollektivporteføljen	790 861 116
Til selskapsporteføljen	48 433 047

NOTE 16

Derivater

HKP benytter kun finansielle valutaderivater i sikringsøyemed i forhold til aksjeinvesteringer i utenlandsk valuta. For derivater benyttet i sikringsøyemed består risikoen i hovedsak av motparts-/kredittrisiko. Dette er risiko for at avtalemotparten ikke oppfyller sine forpliktelser i tråd med inngåtte avtaler.

INVESTERINGER

REGNSKAP 2016

Opptjent rente valutarel. derivater	32 701
	32 701
Til kollektivporteføljen	30 814
Til selskapsporteføljen	1 887

Forpliktelser

Urealisert gev/tap FX	-1 756 767
Til Selskapsporteføljen	-1 756 767

NOTE 17

Omløpsobligasjoner og rentefond

LÅNESEKTOR	PÅLYDENDE	ANSKAFFELSES- KOSTNAD	MARKEDSVERDI	UREALISERT GEVINST/TAP
Omløpsobl., diskresjonært				
	Antall/pålydende	Bokført verdi i NOK	Markedsverdi i NOK	
Obligasjoner med fortrinnsrett	103 000 000	105 392 300	105 302 397	-89 903
Kommune/fylkeskommune	102 000 000	104 185 000	104 121 713	-63 287
Finansforetak	135 500 000	137 258 560	139 161 658	1 903 098
Industri-/konvertible obligasjoner	39 000 000	39 000 000	38 981 179	-18 821
Lån uten sikkerhet -industri	10 000 000	10 044 000	9 983 440	-60 560
Sum omløpsobl., diskresjonært	389 500 000	395 879 860	397 550 387	1 670 527
Påløpte ikke forfalte renter			3 814 521	
			401 364 908	

		ANSKAFFELSES- KOSTNAD	MARKEDSVERDI	UREALISERT GEVINST/TAP
Rentefond	Antall			
DNB Obligasjon (III)	13 504 ,27	136 757 344	137 117 233	359 889
DNB Kredittobligasjon	100 791,97	106 895 950	106 465 529	-430 421
Sum rentefond	114 295,24	243 653 294	243 582 762	-70 532

Utenlandske rente- og obligasjonsfond	Antall			
Quiniam	138 308,0000	143 638 472	152 856 526	9 218 054
Pimco	110 117,0000	112 723 831	119 495 048	6 771 217
Alfred Berg Globale renter	607 558,0300	61 020 329	60 328 993	-691 336
Sum utenlandske rente- og obligasjonsfond	855 983,0300	317 382 632	332 680 567	15 297 935
Sum omløpsobligasjoner/rentefond		639 533 154	977 628 237	16 897 930
Til kollektivporteføljen			921 212 363	
Til selskapsporteføljen			56 415 874	

Gjennomsnittlig varighet (durasjon) på de norske omløpsobligasjonene var 3,26 år. Øker det generelle rentenivået med 1 prosentenhhet, vil markedsverdien på den samlede omløpsobligasjonsporteføljen falle med MNOK 24,3 (renterisikoen).

Effektiv rente på omløpsobligasjonene var 1,78 % mot 1,95 % ved forrige årsskifte. Alle omløpsobligasjonene er børsnoterte og i norsk valuta.

NOTE 18

Fordringer

	REGNSKAP 2016	REGNSKAP 2015
Premiefordringer arbeidstakerinnskudd		
Premiefordringer arbeidsgiverpremie		
Til kollektivporteføljen		
Kundefordringer	5 151 100	20 318
Fordringer på pensjonister	6 268	108 504
Sum	5 157 368	128 822
Til selskapsporteføljen	5 157 368	128 822

NOTE 19

Bankinnskudd

BANKINNSKUDD FORVALTNING	REGNSKAP 2016	REGNSKAP 2015
Mellomregning DnB	7 254 697	3 916 736
Andre kortsiktige fordringer	36 380	146 592
Sum	7 291 077	4 063 328
Til kollektivportefølje	6 870 332	3 851 080
Til selskapsportefølje	420 745	212 248
BANKINNSKUDD DRIFT		
Haugesund Sparebank	27 782 926	40 591 989
Danske Bank	10 005 574	
Haugesund Sparebank skattetrekk	2 006 659	1 853 557
Sum	39 795 159	42 445 546
Til selskapsporteføljen	39 795 159	42 445 546
Renter bankinnskudd drift	480 126	768 585

NOTE 20

Pensjonsansvar egne ansatte

PENSJONSKOSTNADER INKL. AGA	2016	2015
Nåverdi av årets opptjening	483 044	532 532
Administrasjonsomkostning	54 902	53 828
Arbeidsgiveravgift - Pensjonskostnad	75 850	82 677
Resultatført planendring inkl aga		
Resultatført pensjonskostnad inkl. aga og adm	613 796	669 037
NETTO FINANSKOSTNAD	2016	2015
Rentekostnad	256 513	222 894
Forventet avkastning	-218 767	-163 191
Forvaltningsomkostning	17 122	10 646
Netto rentekostnad	54 868	70 349
Arbeidsgiveravgift - Netto rentekostnad	7 736	9 919
Netto rentekostnad inkl. aga	62 604	80 268

ESTIMATAVVIK PENSJONER VIA OCI	2016	2015
Aktuarielt tap (gevinst)	80 433	-1 229 294
Arbeidsgiveravgift	11 341	-173 330
Aktuarielt tap (gevinst) inkl. aga OCI	91 774	-1 402 624
Samlet pensjonskostnad inkl. alle 3 komponenter	768 174	-653 319
Aktuariell gevinst registrert direkte mot egenkapitalen *)		1 402 624
Korrigert pensjonskostnad		749 305

PENSJONSFORPLIKTELSE	31.12.16 BESTE ESTIMAT	31.12.15 BESTE ESTIMAT
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	9 457 034	9 024 796
Pensjonsmidler	8 209 526	7 841 158
Netto forpliktelse før aga	1 247 508	1 183 638
Arbeidsgiveravgift	175 899	166 893
Brutto påløpt forpliktelse inkl. aga	9 632 933	9 191 689
Netto forpliktelse inkl. aga	1 423 407	1 350 531
Planendring inkl. aga		0
Netto forpliktelse før planendring inkl. aga	1 423 407	1 350 531

AVSTEMMING	2016	2015
Balanseført nto forpliktelse/(midler) UB i fjor	1 350 531	2 630 995
Resultatført pensjonskostnad inkl. evt planendring	613 796	669 037
Resultatført finanskostnad	62 604	80 268
Ført mot OCI inkl. aga	91 774	-1 402 624
Aga innbetalt premie/tilskudd	-85 922	-77 500
Innbetalt premie/tilskudd inkl. adm	-609 377	-549 645
Ført mot egenkapital		
Ført mot egenkapital aga		
Balanseført nto forpliktelse/(midler) UB i år	1 423 407	1 350 531

MEDLEMSSTATUS	31.12.2016	31.12.2015
Antall aktive	5	5
Antall oppsatte	2	1
Antall pensjoner	1	1
Gj.snittelig pensjonsgrunnlag, aktive	650 548	650 679
Gj.snittelig alder, aktive	50,49	50,49
Gj.snittelig tjenestetid, aktive	14,08	13,48
Forventet gjenstående tj.tid, aktive	9,80	10,26

FORUTSETNINGER	31.12.16	31.12.15
Diskonteringsrente	2,60 %	2,70 %
Lønnsvekst	2,50 %	2,50 %
G-regulering	2,25 %	2,25 %
Pensjonsregulering	1,48 %	1,48 %
Forventet avkastning	2,60 %	2,70 %
Agasats	14,10 %	14,10 %

*) Etter IAS 19 punkt 120 c) skal estimatavvik innregnes i «andre inntekter og kostnader» (OCI). Dersom regnskapet utarbeides etter norsk regnskapslov, følger det av NRS 6, punkt 67 c) at aktuarielle gevinster og tap i perioden skal innregnes direkte mot egenkapitalen. Pensjonskassens regnskap er utarbeidet etter norsk regnskapslov og den aktuarielle gevinsten er således innregnet direkte mot opptjent egenkapital, se note 22.

Endringer i regnskapsprinsipp

HKP har i 2015 endret regnskapsprinsipp ved beregning av egne pensjonskostnader fra NRS 6 til IAS 19, i samsvar med forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak § 3-7 som slår fast at ytelser til ansatte skal innregnes og måles i samsvar med IAS 19 (internasjonale regnskapsstandarden for ytelser til ansatte). Virkningen av endringen i regnskapsprinsipp utgjør kr 2 071 829 og er innregnet direkte mot opptjent egenkapital.

NOTE 21

Avsetning for forpliktelser

ANDRE AVSETNINGER FOR FORPLIKTELSE	REGNSKAP 2016	REGNSKAP 2015
Skattetrekk	2 006 736	1 853 557
Andre trekk	15 305	5 905
Skyldig MVA	-134 583	-3 188
Arbeidsgiveravgift	591 752	550 507
Arbeidsgiveravgift - feriepenger	51 877	52 546
Avsetningskonto feriepenger	367 917	372 663
Interimskonto lønn	-166	
	2 898 837	2 831 990
Selskapsportefølje	2 898 837	2 831 990

PÅLØPTE KOSTNADER/ MOTTATTE IKKE OPPTJENTE INNTEKTER	REGNSKAP 2016
Avsatt vedlikehold eiendommer	3 161 660
Andre kostnader	45 000
Mercer Q4 2016	25 000
Interims og feilføringskonto	-77
Forsikringer/DN	-88 813
Sum	3 142 771
Selskapsportefølje	3 142 771

NOTE 22

Egenkapital og kapitaldekning

	REGNSKAP 2016	REGNSKAP 2015
Innskutt kjernekapital 1.1.	97 797 457	91 797 454
Innkrevd kontant	9 400 000	6 000 003
Innskutt egenkapital	107 197 457	97 797 457
Opptjent egenkapital 1.1.	55 747 205	40 015 453
EK - HKP dekkes av opptjent EK	-37 658	-22 313
Årets opptjening	12 569 626	5 981 678
Endring egne pensjonsforpliktelser iht. IAS 19		-2 071 829
Estimatavvik - actuariell gevinst		1 402 624
Avsetning til Risikoutjevningfond	1 138 905	10 441 592
Opptjent egenkapital	69 418 078	55 747 205
Sum egenkapital	176 615 535	153 544 662

OVERSIKT OVER INNSKUTT EGENKAPITAL PR. SPONSOR:	INNSKUTT EK PR. 31.12.2016
Haugesund kommune	100 548 959
Karmsund Havnevesen IKS	1 500 499
Haugesund kirkelige fellesråd	1 312 617
Uni-K AS	235 750
Haugesund kommunale pensjonskasse	333 184
Haugaland Vekst IKS	583 221
Kultur og festivalutvikling KF	1 948 568
Haugesund Parkering Drift AS	165 971
Næringsmiddeltilsynet	558 632
Stiftelsen Haugesjøen	10 056
Sum innskutt EK 31.12.2016	107 197 457

NOTE 23

Solvensmargin

MNOK	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
Solvensmarginkrav	72	68	68	63
Solvensmarginkapital	219	195	171	152
Samlet solvensmarginkapital i % av solvensmarginkrav	304 %	287 %	252 %	242 %

NOTE 24

Kapitalavkastning

	2016	2015	2014	2013
Bokført	3,50 %	3,50 %	4,70 %	6,00 %
Verdijustert avkastning II	5,70 %	3,30 %	6,00 %	7,00 %
Verdijustert avkastning III	5,50 %	2,80 %	6,20 %	7,00 %

NOTE 25

Bestandttall

MEDLEMMER	2016	2015	2014	2013	2012
Aktive	2 270	2 108	2 256	2 266	1 942
Delvis aktive	89	87	99	98	
Fripoliser m/rett	959	909	865	836	857
D.s. uten rett	4 152	3 838	3 572	3 257	3 213
Sum medlemmer	7 470	6 942	6 792	6 457	6 012
PENSJONISTER					
Alderspensjonister	819	771	665	587	549
AFP/tidligpensjonister	111	99	94	86	92
Ektefellepensjonister	120	113	117	122	118
Barnepensjonister	14	12	9	7	6
Uførepensjonister	363	360	397	388	369
Sum pensjonister	1 427	1 355	1 282	1 190	1 134
TOTALT	8 897	8 297	8 074	7 647	7 146



Ansatt ved Haugesund Kommune, teknisk driftsenhet.

Til styret i Haugesund Kommunale Pensjonskasse

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Haugesund Kommunale Pensjonskasses årsregnskap som viser et overskudd på kr 13 708 531. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til dekning av tap er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Haugesund 27. mars 2017

Deloitte AS



Knut Terje Fagerland
statsautorisert revisor

KLP Forsikringsservice AS

Haugesund kommunale pensjonskasse
Att: Heidi Sunde
Heidi.Sunde@haugesund.kommune.no

Bergen 9. mars 2017

Aktuarerklæring

Haugesund kommunale pensjonskasse - 2016

Under henvisning til det fremlagte regnskapet for 2016 bekreftes det at de forsikringstekniske avsetninger er foretatt i samsvar med gjeldende beregningsgrunnlag.

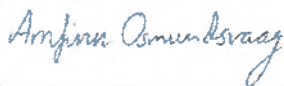
For dødelighet og sivilstandselementer er benyttet det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget K2013 fastsatt av Finanstilsynet med utgangspunkt i en utredning fra Finans Norge. Dette beregningsgrunnlaget har en margin i startdødeligheten på 12 prosent.

For uførhet er det i 2016 benyttet et eget grunnlag, KFSU2015, basert på uføreeerfaringene i årene 2011-2013 i pensjonskasser med KLP Forsikringsservice som aktuar.

Som følge av at Statistisk sentralbyrå har justert sin modell for framskrivning av delingstall og forholdstall er reserven 4 millioner lavere enn den ville ha vært uten denne justeringen.

Gjennomsnittlig grunnlagsrente per 31.12.2016 er 2.60 prosent.

Med vennlig hilsen
For KLP Forsikringsservice AS



Amfinn Osmundsvaag
ansvarshavende aktuar KLP FS

KLP Forsikringsservice AS
Et selskap i KLP-konsernet AS
Org.nr: 967 696 676
Foretaksregisteret

KLP Forsikringsservice AS
Dronning Eufemias gate 10
Pb. 400 Sentrum,
0103 Oslo

Kontaktinformasjon
amfinn.osmundsvaag@klp.no
linda.elisabeth.johansen@klp.no
erik.falk@klp.no





Ansatt i Haugesund parkering.

Haugesund kommunale pensjonskasse
Skåregata 103, 5528 Haugesund
Telefon: 52 74 30 00
E-post: pensjonskassen@h-k-p.no
www.h-k-p.no